

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt., félévre 5 frt., negyedévre 2 frt. 50 kr., egy hétre 1 frt.
Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

A szerkesztésért felelős a kiadó laptulajdonos,
Kutasi Imre.
Szerkesztő:
Katona Imre.

Szerkesztőség: Nagy-Hatvan-utca 1564. sz. Dr. Dusóczky L. s.
Kiadóhivatal: Nagytemplom-tér, 318. sz. Sz. Nagy Károly ház
Hirdetéses a legmérsékeltebb árszámítás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

Rosz hangulat.

Debreczen, okt. 6.

(a.—e.) A delegációkhoz intézett királyi trónbeszédet közölt tudósításunkban még hétfői számunkban jeleztük, teljesen megbízható fővárosi tudósítónk értesítése nyomán, hogy Ő felségén egyetlen egy alkalommal sem volt annyira észrevehető a kedvetlenség s nyomott hangulat, mint mult hétfőn, midőn a trónbeszéd után a szokott cerélet tartotta.

Valóban, ha az európai, vagy csak magának az osztrák-magyar monarchiának helyzetét vesszük a maga himezetlen ridegségében szemügyre, úgy legfőleg csak azon az emberfölötti önuralmon és lelki erőn lehetne csodálkozni, a melylyel királyunk mind e mai napig koronájának a mai viszonyok közt végtelen nehézsúlyát elviselni bírja. Mert végre a koronás fők is csak véges emberi lények, ugyanazon szenvedélyek, fájdalmak, indulatok s hangulatokkal, mint a többi ember. S a ki mint apa oly soha nem pótolható veszteséget szenvedett, a ki mint uralkodókorá ifjuságától kezdve a sors annyi változó szeszélyét élte át, mint I. Ferenc József: ott nem is feltűnő, hogy az átélt csapások s a jelen számtalan visszasságainak sötét árnya üli meg kedélyét s lelkét s e lelki állapot borogatása nála különleg is nyilvánkozik.

Ugyan miben is találhatja örömét e sokat szenvedett uralkodó, ha végig néz a jogara alatt élő nemzetek politikai s társadalmi helyzetén? Már maga az az egy

nyilatkozat, melyet Spinesics dalmát delegátushoz az elkeseredettség hangján intézett: „Ön sok fájdalmat okozott nekem!” — igen bús világot vet ő felsége súlyos uralkodói gondokkal terhelt kedélyállapótára s meggyőzően tanusítja, hogy e ritka emberi és uralkodói erényekkel fölrüházott király beható figyelemmel kíséri a közélet szimpptomait és mindenről értesülve van.

Előtte nem titok, hogy népei elégtelnek, részben a súlyos anyagi viszonyok, részben a politikai helyzet miatt. Az ő figyelmét nem kerülheti el az a számtalan hazaáruló és felségsértő irányzat, mely különösen szláv alattvaló közt mindtöbb tért hódít; hogy Európa egy államában sem oly állam és dinasztia-ellenesek a nemzetiségi agitációk, mint az osztrák-magyar monarchiában; hogy itt a föld alá van aknázva szocialisztikus és politikai dinamittal, melyet orosz bujtotatók gyártanak nyíltan és titokban; hogy nem szerencsés, legjobb akarata mellett sem, tanácsosai megválasztásában s hogy ezeknek a gyarló politikája, ügytelensége s tehetetlensége számos alattvalóját idegeníti el a koronától. . .

Aztán nincs mit titkolni: a lefolyt Kossuth-ünnepélyeket, a nagy hontalan iránt országszerte elementáris erővel nyilvánult kegyeletet oly szintben tüntették föl az udvar előtt bizonyos magyar és osztrák tanácsosai, hogy ő felségét e jelenségek igen elkedvetlenítették.

De meg az európai helyzet sem olyan, a mely kedvre derithetné a monarchia jö-

vője fölött aggódó királyt. Ha valaki, ő tudja, hogy Románia, Szerbia, Montenegro s ugyszólván az egész Balkán félsziget ellenséges terveket forral ellenünk, hogy jöllehet a delegációkhoz intézett trónbeszédjében a lehető legsimább diplomáciai bársonnyal lett a helyzet bevonva, mégis oly bizonytalan a helyzet, oly könnyen beállhat egy európai bonyodalom, hogy még a már most is meglevő óriási hadkészültséget sem tartja elégségesnek a beállható eshetőségekkel szemben, hanem mindig több és több pénz kell a „béke“ időleges biztosításához.

Miután sem bent, sem kifelé nem tisztul a láthatár, az elégtelenség s álbomboló aspirációk mind vakmerőbben ütök fel fejüket és sem a király, sem más halandó nem tudhatja, mikor és mily katasztrófa fordíthatja föl huszonnégy óra alatt az egész társadalmi s államrendet; nem lehet tehát meglepő, ha a minden percét népeinek szentelő jó uralkodón is némelykor — rossz hangulat vesz erőt.

— A főrendiház ülése október 5-én. A főrendiház ma délelőtt 11 órakor b. Vay Miklós elnökielte alatt rövid ülést tartott, melyen a szükséges jelentések megtétele után a számvevőszék elnöki állására történt képviselőházi jelentést vita nélkül tudomásul vette. Az ülés igen gyéren volt látogatva s gyorsan véget ért.

— Delegáció. A magyar delegáció pénzügyi albizottsága tegnap délelőtt 11 órakor ülést tartott. — Az albizottság mindenekelőtt a közös pénzügyminiszterium költségét tárgyalván, azt az előadó javaslatára változtatlanul elfogadta. — A határvámnál örvendetesen konstatálta az albi-

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

Madame la Violette.

Irta: Guy de Maupassant.

Kicsiny, sovány volt s oly két világos kék szeme csillogott arcán, mint a milyen az égbolt szokott lenni tavaszi estéken, — sok szenvedély van ilyen kék szemekben. — Vékonyka, csengő hangja volt, mint a valódi iskolás leánykáknak, kik rettegnek a tanító urtól s oly illedelmesek, kissé nagyon is illedelmesek. Mozdulatai lágyak, alig hallhatók voltak, mintha mindig attól tartott volna, hogy zavar valakit. Hamuszín hajtott volna, hogy körül homlokát és halántékát. — Legkülönösebb azonban akkor volt, mikor felpillantott szemével, vágyakozó sóvárgás sugárzott ki belőlük.

Nagypapa adta meg az igazi nevét: „Kicsiny, kedves, bolond ibolyácská“-nak nevezte mig tizenöt éves volt, azután „Ibolya kisasszony-nak“ s végre mikor nőül vették „Madame la Violette“-nek. Igen, nőül vették, mert ő bizonyára sohasem merészkedett volna nőül menni, különösen hozzá, a „fiatal mester“-hez, kit az egész világ imádott, kit mindenki csodált.

És mégis elvette, — igen, hogy is eshetett ez meg?

Alig foghatta fel . . .
Ő elvette!

Mint az égi szózat, úgy hangzott előtte, mikor egy este kérdezte tőle, vajjon akar-e felesége lenni?

Beszélni? „Igen“ t mondani? Oh, óh, ő csak sirt s kirohant a szobából a konyhába a szép csipkeruhába, megölelte a vastag Rézi szakácsnőt s ott ujjongott, zokogott a keblén. Ő valóban megkérte a kezét s papának nem volt kifogása ellene, mert nagy művész volt és ő, ő, hisz imádta. Még kérdezni sem kellett.

Még mielőtt személyesen ismerte volna, rajongott érte, hogy darabjait játszotta, csak az ő darabjait, hogy a czimlapokon arcképét látta, ezt a bronzszínű olasz arcot, merész hajlása orrával, homlokára omló fekete fürtökkel, husos ajkaival s tüzes bogár szemével.

Most felesége volt.

Az ő felesége! De nem, nem . . . az ő felesége? Ah, nem tudta elképzelni a szegény.

Már az esküvő napján alulról felfelé tekintett reája. Csupa imádás tűzelt szeméből.

— Hogy vagy, Madame la Violette? — kérdezte nagypapa az esküvői ebéden, mikor egy percze egyedül maradtak.

— Ah, nagypapa! — S könnyei forrón, forrón omlottak.

— De ibolya, ibolya, kedves kis ibolyám! Legyen eszed! Tudod, most már Madame la Violette vagy, most okosnak kell lenned! . . . Te kis bohó!

— Ah, nagypapa!

— Te, te, szedd össze magadat. Ez így

nem járja. De mi bajod tulajdonképen? — Szereted?

— Oh, de mennyire!

— Na látod! Vidáman, kis ibolyám, vidáman. Légy vig s viragozzál keblén, de ne oly pityergően, mert ennek rossz vége lesz. Beszélj többet, ne csak mindig bámuld.

És ekkor bejött a nagy, a parancsoló a fekete szemével.

— Hát még egy kissé félénk az ibolya, — suttogetta a nagypapa a lángeszűnek.

A lángeszű ábrándosan bólintott fejével. Ibolya szívében ott visszhangzott nagypapa mondása: Viragozzál keblén!

Igen, ezt akarta a mint a fiatal folyondár, mely az isten szobrokat futja körül, puhán, szerelmesen.

A lángeszűnek tetszett ez az imádás. Nesztelen léptekkel járt a szerelem házába, virágokat szórva lebegte körül az oltárt, melynek istene ő volt.

Ah, így már nem lehet alkotni! Minden alkotásért hálás tekintetek, a szív minden érzelméért alázatos odaadás. Illatos pázsiton való andalgás volt ez kék égboltozat alatt, csupa illatos, nehéz szagu jázminok között. Megírta a sympheniát: Ibolyát. Oh, a boldogság műve volt. Tulvilági mámorából vetette dalait a rigeg földre, mely csak előcsarnoka volt boldogságának; ő, a nagy isten, kit maga a szerelem imád.

A zenemű elkészült. Barátok hallották.

zottság, hogy a határvárnál a múlt évi zárszámadások szerint a bevételek 4.373,720 frttal haladtak meg az előirányzatot s az ez évi július hó végeig beszolgáltatott kimutatások szerint ugyanily kedvező eredményekre van kilátás ez évben is. A határvám-jövedékből ennek következtében 42 millió 283,100 frt irányoztatott elő a jövő évre, mint tiszta bevétel. Együttal meghosszabbított a közös pénzügyminiszteriumnak a múlt évre épületek fentartására engedélyezett 6138 forintra nézve az elszámolási határidő az év végeig. Tárgyaltatott azután a közös legfőbb számszék 1893-iki előirányzata, melyben utazási átalányokra, tekintettel arra, hogy új hadosztályi ügyelőségek állítottak fel, az eddiginél 1300 frttal magasabb összeg lett engedélyezve. Ezek után Szerb György előadó felolvasván jelentését, az észrevétel nélkül hitelesített.

— **Külgügyi kormányunk és Bulgária** Párisi lapoknak Szófiából október 2-iki kelettel a következőket sűröngözik: Az itteni politikai körökben nagy nyugtalanság kapott lábra az orosz kormány a portához legutóbb intézett jegyzéke következtében. E jegyzék tudvalevőleg arra a fogadtatásra vonatkozik, a melyben a szultán Stambulov bolgár miniszterelnököt részesítette. A bolgár kormány attól tart, hogy az orosz kormány szokatlanul erős jegyzéke nagy befolyást fog gyakorolni a szultánra s ennek következtében a porta lényegesen meg fogja változtatni Bulgária iránt eddig tanúsított előzékeny és jóakaratu magatartását. A bolgár kormány körében az orosz kormány jegyzéke következtében azon nézet emelkedett tulsulyra, hogy a jegyzék az Oroszország részéről tervezett erősebb akció kezdetét jelenti, melyet az orosz kormány a bolgár kérdésben megindítani szándékozik; egyttal pedig kézzelfogható jele annak, hogy az orosz-francia egység az utóbbi időben sokkal határozottabb alakot öltött. A szófia kormány ennek következtében a bécsi külgügyi kabinethez fordult felvilágosításokért és tanácsért. A bécsi kabinet válaszáat itt érdeklő várják.

— **A laczfalusi templom.** Lukács László dr.-t. a híres dakoromán vezért, Szabó Jánost, szamosujvári püspök, tudvalevőleg felfüggesztette állásától. A püspök Papp István adminisztrátort bízta meg a papi teendők ideiglenes ellátásával. Lukácsnak állásától való felfüggesztésébe semmi áron sem akarnak belenyugodni a laczfalusi pap hivei. Amint tudomást vettek arról, hogy Papp

— Nagyon érzélgős, barátom. Hol marad lendületed szilajságod? Egészen elfulsz a sok molban!

Mindenütt ugyanezt hallotta:

— Emlékezzél erődre! A szenvedély a te világod! Vagy talán az asztaltársaságoknak irsz? Szedd össze magad barátom, hisz közel vagy ahhoz, hogy nyárs polgár legyen belőled!

Nyárspolgár?

Hát tulajdonképpen ez a lágység, ez a kéjesen parfümözött zene idegen volt előtte. Csupa idyll, pásztor meg bárány, semmi merészség, erő! Lelkében újból felviharzott a szenvedély után való vágy, — mint az régen te szokása volt s újból száduldott vad hangok. — merész fantáziák után! Hess el innét, te örökös kedélyesség!

De mint puha papucsokban sompolygott mindig valami utánna.

— Róza hadd már abba ezt az örökös epekedést! Ne sompolyogj! Ideges leszek ettől a folytonos bámulástól.

— Róbert!

— Érts meg! nem szivelhetem tovább azt a puhaságot. Hisz elveszünk a sok szeretkezéstől és unalomtól.

Megijedt e durva szavakra s az első fájdalom cikázott szemeiben.

— En istenem, hát nincs semmi tűz benned! Egő forongó élet, szenvedély? Oh, ez az örökös epedés.

Vadul zongorázni kezdett. Ibolya egy sarokba vonulva némán halgatta.

Azután becsapta a zongorát s ment. Még csak el sem bucsuzott.

Ibolya bánkódott. De nem, nem Mint ra-

István kapott megbízást a plébánia vezetésére: bezárták a templomot és a templom kulcsait egy levél kíséretében a pápának küldték el Rómába. Ennek a levélnek az irálya és tartalma kétségtelessé teszi, hogy nem a nép, hanem agitátorpapok tettével állunk szemben. A levélben határpapok fájdalomnak adnak kifejezést Lukácsnak állásától való felfüggesztése miatt. Kiváló érdemül hozzák fel, hogy gyönyörű templom építését mozdította elő, amely „a minden oláhok szent egyesülésének van rendelve, de Lukács abban vértanusága miatt nem szolgálhat. — Nincs nyugalmunk — írják — nincs békénk, „Nincs nyugalmunk, sem a családokban, jajssem a templomokban, sem a családokban, jaksémiáltságoktól és sirástól visszhangzanak hegyeink és völgyeink. Nincs más kérésünk az Istenhez és szent atyánkhöz, minthogy adják nekünk vissza ami legdrágább életünket: Lukács László plébánosunkat. Azért letérdelve Szentséged előtt, könyezve és sóhajtvá tesszük szent atyánk kezébe elárvult és szomorú templomunk kulcsait!“ A levélben Laczfalu és három más község lakosai vannak aláírva.

Az iskola és a gyakorlati élet.

„Ne az iskolának, hanem az életnek tanuljunk.“

„Cogito, ergo som; a mindenben való kétekedés utján jutott el végre Descartes az igazsághoz, melyre tudvalevőleg később philosphiajának egész rendszerét építette. Ha e mondat: gondolkodom, tehát vagyok ez alakban igaz, ugy bizonyára helyesnek kell maradni akkor is, ha megfordítom a gondolatot és azt mondom: létezem, tehát gondolkozom.“

Es ez szerény — nézelem szerint — azon elv, melyre a fiatalság figyelmét jó eleve fel kell hívni és a tanárok halás feladata volna bizonyára az, hogy a fiatalságot, legalább nagyobb mértékben, mint a hogy ez eddig történt, gondolkodásra tanítaná, szoktatná. Ha ez elvnek alkalmas helye a fiatalságnál általában, ugy kétszerte az, sőt feltétlenül szükséges azoon ifjúságnál, mely ag iskolából kikerülve, közvetlenül a gyakorlati életbe, a kereskedelmi pályára lép.

Az igények melyeket kereskedelmi középiskoláinkban a zsenge korban álló tanulókkal szemben támasztanak, aránytalanul nagyobbak mint a többi középiskolák követelményei, egészen eltekintve attól, hogy ez utóbbiakban egy évvel hosszabb idő áll rendelkezésre. De éppen

*) Mutatvány a „Kereskedelmi szakoktatás“ című folyóiratról.

gadták meg szívét ezek az akkordok! A lángesze, igen a lángesze! A töbi mind mellékes. Oh ez a nagy, nagy ember!

— „Virágozzál keblén“. — tehetek e többet?

Csak későn tért vissza. Oly zavartan nézett ki.

— Róbert!

— Engedj!

Ibolya egész éjjel nem hunyta be szemét. Mit tegyen? Mit tegyen?

Másnap előtről kezdte imádását s minél jobban bujta belseje szenvedélyét, minél szilajabb dalok törte ki kebléből, annál nagyobbak tartotta művészi tehetségét, annál nagyobb tisztelettel imádtá. Róbert azonban mind távolabb, távolabb jutott tőle, a tömjénfűst terhére vált.

Többször igyekezett őt felébreszteni.

— Eh, semmire sem lehet jutni evvel az ibolyával!

S Ibolyának többé nem szabadott a szobában lenni, mikor irt, vagy zongorázott. Mikor a munkába azután kifáradt, másutt keresett üdülést, — tudj isten hol.

Ibolya érezte, hogy elveszítette Róbert szerelmét, de nem tehetett róla. Ő csak akkor volt hivatva, hogy virágozzék keblén, mint a folyondár az isten szobrokon. Róbert pedig virág helyett feleséget akart.

— Boldog Madame la Violette? — kérdezte a nagyapa.

— Boldog? . . . Oh . . . de mennyire . . . nagyapapa!

tekintettel arra, hogy a kereskedelmi iskolák tanulósa, ez idő rövidségénél fogva, tul van halmozva, több gondot kellene fordítani arra, hogy az anyagalmaz ne csak feldolgoztassék, hanem meg is emésztessék.

Ezt azonban csak ugy lehet elérni, ha a tanuló korán hozzászoktatjuk a gondolkodásra, illetőleg arra, hogy gondolkozva tanuljon.

Ismeretes tény, hogy a tanuló ifjúságánál a gondolkodásnak egyik legnagyobb ellensége az ugynevezett magolás, és némelyik tanuló e tekintetben annyira megy, hogy eldarálja leczkáját, a nélkül, hogy tulajdonképen tudná annak az értelmét, a mit felmond. Nem gondolatról gondolatra megy, hanem az egyes szavakhoz ragaszkodva, mondatról mondatra halad és gyakran előfordul ilyen tanulóknál, hogy abban a pillanatban, melyben az éppen utánna következő szó nem jut eszébe, — megakad, sőt egyáltalában folytatni nem bírja.

Ez lehetetlen oly tanulóknál, ki mindenek előtt jól átértette leczkáját, és csak azután halad a szöveg megtanulására; mert ez ellen bizonyára nem lehet kifogás, hogy azon tanuló, ki gondolatainak saját szavaival kellőképen kifejezést adni nem bír, megtanulja a könyvben levő szöveget, de az mindenestre kívánatos, hogy e szöveget előbb teljesen megértse és esetleg képes legyen, habár nem is válogatott kifejezésekkel, a tartalmat saját szavaival elmondani.

Még károsabb a gondolkodás hiánya, a kereskedelmi szaktárgyaknál, mint például a kereskedelmi és politikai számtannál sőt a könyvvitelnél is. Mintha hallanám az ellenvetést, hogy: Uram Istenem, hiszen talán csak nincsen tanár, ki e tárgyaknál megengedné, hogy a tanuló magoljon; hiszen e tantárgyakat nem is lehet megtanulni gondolkodás nélkül. Es éppen itt van a baj; persze hogy nem lehet alaposan megtanulni, de hány esetben nem tanulja az ifjúság a lényegét, hanem a formát „képletek“ alakjában, akár tisztán betűkben, akár pedig körülírva szavakban. Mily jellemző gunynyal mondja e tanítási módra Mephistopheles a tanítványhoz:

„Im Ganzen — haltet Euch an Worte, Dann geht ihr durch die sichere Pforte Zum Tempel der Gewissheit ein.“

A tanuló ifjúságot — tisztelet becsület a kiviteleknek — sok esetben arra szoktatják, — hogy „chablon“ után dolgozzék, és ezáltal előlik benne az önállóságot, melyre pedig okvetlenül és feltétlenül szüksége van, hogy a gyakorlati életben boldogulhasson.

Kitűnő eszköz a tanuló önálló gondolkodására birni: a gyorsírás. Ha a tanuló jó eleve oly fártasságot szerez benne, hogy képes vele a tanár előadása után jegyzeteket készíteni, mindenestre nagy figyelemmel kell az előadást kísérenie, a czélből, hogy csak a fontosabb dolgokat jegyezze.

A gyorsírás alkalmazásával — egyéb előnyöktől teljesen eltekintve — a megfigyelő képesség és gyors gondolkodás határozottan kifejlődik.

E kis cikknek nem lehet feladata e tekintetben részletes programot nyújtani és bizonyára megfelelő rendeltetésének, ha sikerült a mértékadó körök figyelmét e körülményre felhívni. Annyi azonban bizonyos, hogy oly tanuló ki már az iskolában is hozzászokott az önálló gondolkodáshoz, a gyakorlati életben is sikerrel fog haladhatni, mert kétségkívül meg fog felelni azon igényeknek, melyeket a kereskedelmi pályán kezdővel szemben támasztanak.

Róna Zsigmond.

A bünbak.

Abból az alkalomból, hogy a tanítóháza férjhez megy, állását ne tarthassa meg, Marosi gondnoksági felügyelőnek „A M. U.“-ban közölt ide vonatkozó tapasztalataiból egyet-mást a „Debreczeni Hirlap“ is átvett s f. évi szept. 30-ki számában közölt.

A Marosi-féle vádakra nem szólnék semmit, nehogy ugy tűnjék fel, mintha a tanítók érzékenységét akarnám legyezni; azonban a nagy közönséggel szemben, mely legdrágább kincsét, gyermekeinek nevelését bizza reánk, erkölcsi kötelességünknek ismerjük a választást nemcsak azért, mert a Marosi-féle felfogás nagyon

egyoldalú, hanem főleg azért, mert a reánk hozott kedvezőtlen ítéletnél az indok, hogy t. i. a bajok keletkezése és létezése a tanítóknak, vagy a tanítókon kívüleső okokban keresendő-e, teljesen elmaradt.

Lássuk a felhozott vádakát egyenként! 1. A tanítóság egy részében minimális fokon áll a kötelességérzet, ugymond Marosi ur, s bizonyos robot szellem kezd lábrakapni. Igaz, nagyon igaz.

Csakugy, mint a papok, orvosok, ügyvédek, napszámosok osztályának egy részében. Salakja mindig volt az aranyak is, még pedig a nagyobb tömegnek rendesen több, mint a kisebbnek. Az ember, míg ember, mindig gyarló, s nem különb Ádámnál.

De azért kinek jutna eszébe ezekről a tiszteletreméltó osztályokról egy részért „in capitibus et membris” a Marosi-féle véleményt alkotni?

Azonban egyik hibával ne indokoljuk a másikat. Fogadjuk el úgy, a mint irva van. Lássuk meg, mi e dolog valódi oka.

Nálunk az iskolai felügyelet soknemű s igen sokszor felületes szokott lenni, a mely a tanítót mintegy erkölcsileg kényszeríti az egyéni ízlés kitapogatására, s a különböző ízlések szerinti alkalmazkodásra. Ez az alkalmazkodás az örökös kényszerítéskékből áll, a mikor, mint az 1884-ik évi V-ik németbíróalmi tanítógyűlés megjegyezte, „az oktatás kellő mélyítése elmarad, s az iskola csak a nyilvános vizsgákra és ellenőrzőklátogatására készül!”

Nálunk az egyetemi pedans rendszert becsémpészték a népiskolába, s nem a feldolgozandó tananyagot alkalmazzák a gyermek egyéniségéhez hanem megfordítva a gyermek egyéniségét rázák bele a tananyag előre, jól roszul összetakolt uniformisába, s mindezt azért, hogy mint Felméri mondja, a látszat kedvéért az iskola az ismeretek bizonyos gamadáját hordja össze. Nem is szólók a népiskolai kézikönyvek kanális nyelvezetéről.

Ezek miatt leszünk elégedetlenek magunkkal; ezek miatt lesz növendékeinkre fárasztó s sok esetben kínzó hatása az oktatás, s ezen rajtunk kívül eső okok miatt, a Marosi-féle iskola felügyelők az egyoldalú elfogultság szemüvegén keresztül vizsgálódva teszik kritika tárgyává működésünket.

A mely tanító nagyobb adagban örökölte Ádámtól a gyarlóságot, s lanyhán teljesíti kötelességét, a helyi felügyelet által a törvény szigorával intessék a kötelesség teljesítésére.

Rendesen bevett szokás szerint a hol virágzó az iskolák állapota, azt első sorban a helyi felügyelet érdemének tudják be; a méltányosság szempontjából tehát a hol az állapot teng, vagy hanyatlak, tudják be a felügyelet bűnének. Ez az osztó igazság.

A néptanítók Marosi ur szerinti második nagy bűne, hogy „török zuzzák magukat az állásért, hogy azt megkaphassák; mindent megmozgatnak, fogadkoznak, hogy így meg amugy fognak viselkedni.”

Igaz, nagyon igaz! Csakugy mint a papok, orvosok s a társadalom egyéb, választás alá jövő osztályainál. Szomorú dolog az, hogy a valódi érdem csak nagyon ritkán érve nyessül, hanem legtöbbször érdemtelenség jutnak protektio utján az álláshoz. Ez az elem aztán, csal, lop, sikkaszt, s ha másképen nem tudja megcsalni a társadalmat, hát akkor minden egyebet csinál, csak azt nem, a mi kötelessége volna. Tegyük fel, hogy így van ez a tanítók egy részénél is.

Valjon kinek a bűne, ha érdemtelent segítenek álláshoz, azé a ki a nyomortól ösztönözve, minden követ megmozdit a kenyérért, vagy azé az intéző közegé, a ki az állások betöltésénél mellékes érdekek által vezéreltetve eltér az igazság utjáról? Ne mondja azt Marosi ur, hogy előre nem lehet kiismerni senkit. A tanítók próba évre szoktak ideiglenes minőségben kineveztetni, vagy választani, s ha erkölcsi vagy hivatali minőségük nem üti meg a mértéket, könnyű utilaput kötni a talpára. Azért egy tisztességes tanító sem jajgat, ha a megromlott tag, testületéből kivágtatik.

De ugymond Marosi ur, — s ez már a néptanítók harmadik bűne, — ha az intéző közegek megtorláshoz nyulnak,

akkor nagy a jajkiáltás, hogy a tanítóval zsarnokulbánnak.

Tudjuk mi azt nagyon jól, hogy mikor két test összeütközik, akkor az mindig a gyengébb rovására történik, azért a jajgatásban nagyon praktikusak vagyunk, de ha mégis jajgatunk, akkor már feltétlenül nekünk van igazunk, mert ha nem volna, szólani sem mernénk.

De jön végezetre a negyedik vád, „hogy a tanító elparlagiasodik, mert nem hozott ki magával nemes ambíciót, hogy tovább is képezze magát.”

Igaz, nagyon igaz! Csakugy, mint a papok, orvosok, ügyvédek egy részénél. De míg ezeknél az elparlagiasodás s nemes ambíció hiányának oka az Ádámtól örökölt gyarlóság, addig a néptanítóknál egészen másképpen van. A társadalom egyéb intelligens osztályánál a pálya kezdete csak „gradus aduarnassum”; a papból püspök, az ügyvédből meg miniszter lehet; de a tanító ott végzi, a hol kezdte s talán az adott viszonyok között nem egészen jogtalanul veheti ajakára a bölcs predikátor, Salamon azon szavait: „Mi haszna vagyon az embernek minden ő munkálkodásából, melylyel munkálkodik a nap alatt.” — A nemes ambícióknak tápot kell adni, mert mint Madách mondja, telt hassal könnyű magas róptü eszmékről filozofálni, üres gyomorral azonban mindnyájunknál az állat nyilvánul először.

Jó fizetés adás által keresetté kell tenni a tanítói pályát, s eleje lesz vége az elparlagiasodásnak s ut mutatva a nemes ambícióknak.

Mert vagy az igaz, hogy a népnevelés olyan fontos kulturtényező, mint a minőnek azt tele szájjal hirdetik s ez esetben nem szabad visszariadni az áldozatoktól; vagy ha nem hozzák meg ezeket az áldozatokat, a dolognak természetes és szigorúan logikai következménye a nagy pedagógoknak a népiskolákhoz kötött ideáljai és az iskolák által elért reális eredmény közötti végzetlen különbség.

Ki látta valaha, hogy kontár mester vályogból palotát építsen? Az embernevelés nagy palotájához szakképzett s jól díjazott tekintélyes tanítótestület szükséges. Az ügybuzgóság aztán meglesz, csak képzettség és kenyér legyen.

Eddig csak az bizonyos s ebben egyetértünk Marosi urral, hogy a társadalom ismeri a célt, a néptanítók pedig ismerik a cél elérésére szükséges eszközöket; a társadalom nem adja meg az eszközöket s a néptanítók nem érhetik el a célt. Marosi ur aztán a maga egyoldalú felfogásával megfogja bűnbaknak a néptanítót, mint András bácsi a vén vakot, m. r. m. l.

Földes (Hajdumegye).

Vincze József,
néptanító.

Filoxera — peronospora.

A már sajnosan ösmert s alig gyógyítható filloxeravész és a szinte eléggé ösmert peronosporát ma is sokan összetévesztik a szőlősgazdák közül. Többször van alkalmam a szőlősgazdákkal érintkezni s így igen soknak a fentebbi téves nézetét eloszlathattam. Az általános többség azonban ma is e véleménynyel tart s épp azért nem tartom érdektelennek, hogy a kettő között levő nagyon is alapos választóvonalat, különbséget megvilágíthassam. A peronospora-vész, mely a szőlőlevélét megtámadja s azt teljesen tönkretesz, nem ebből kifolyólag a vesszők teljes kiéredését is megakasztja, nemcsak fellépésének első évében, de a második évében a vész elmulat után is jelentékeny nyomokat hagy, maga után.

Nevezetesen a levélzet nem lesz oly üde zöld; s a vesszők alacsony növésűk s vékonyak lesznek s a termelés — ha minőség tekintetében megfelelő lenni is — mennyiség dolgában kevés leend.

Mindezen jelek a peronospora vész után tévedésbe ejtették a laikus szőlősgazdát.

Tévedésbe ejtették pedig úgy, hogy ők kizárólag a filloxera fellépésének tulajdonították azt. E feltevés nem lehet tökéletes, nem pedig azért, mert könnyen visszavezethető a peronospora előző évi csapására. A gazdák ugyanis a

filloxeravész minden fázisát átélték s visszaemlékeznek az akkor — bizonyára nem örömmel — tapasztalt jelekre, melyekhez hasonló a peronospora után következő évben is tapasztaltak.

Különösen a homoki szőlők tulajdonosai kételkednek szőlőik megtarthatásán. Azt hiszem azonban, hogy azon homoki birtokosok, kik szőlőik talaját megvizsgáltatták és az abban megkövetelt — filloxeramentesnek ösmert — 75 százalék kvarc tartalmat ki tudták mutatni, bizonyára nem kételkednek. Nincs rosszabb a Tamáskodó Emberekénél.

Elösmerem, van okunk a tamáskodásra, hitetlenkedésre; sok bajt értünk, sok nehézségen estünk keresztül s bizony nem egyszer végeredményként a csalódás maradt. Nem csoda, a kísérletezések, tapogatózások idejét éltük s minden kísérlet nem sikerülhetett. De már az mégis elítélendő dolog, hogy igen sok homoki szőlősgazda, sőt a laikus szőlősgazdák nagyobb része, saját, de előre meg nem fontolt kárakra kísérletezzenek.

Ma is történt velem egy ily eset: szőlőbirtokosokkal jöttem össze, kik mind azzal dicsekedtek, hogy ők csak nevétték a permetező gazdátársait s nem permeteztek, mégis csak oly szépen álló szőlők voltak, mint a többieknek. — Kértem, tanácsoltam, ne tegyék ezt, nem föltételezem — de megeshetik, hogy szavaim „falra hányt borsó” voltak.

Akárhogy van is, ha nem is fogadták volna meg szavaimat, az az ő káruk s ők fognak elhamarkodottságukért kárt, bosszúságot szenvedni önmaguknak, nem én.

Fogadják birtokosaink e pár figyelmeztető szót őszintén, bizzanak abban, melyet az állam, mely kizárólag korrekt adatokkal áll elő, mint kipróbált dolgot ad a közönség használatára. Az államnak saját érdeke kívánja a nép boldogulását, melyért mindent tesz, mert csak az állam lehet erős, melynek minden egyes polgára ha teljesen nem is boldog; de legalább is elégedett.

—th.

Különlélek.

* Egy emberéletért 10,000 frank. Mint Brüsszelből írják, az arsheimi kerületi törvényszék 10,000 frank kárpótlást ítél meg egy 18 éves fiatal ember szüleinek, ki a minchensteini vasuti szerencsétlenség alkalmával életét veszítette. Az ítélet a vasuti szerencsétlenséget hanyagságnak tudja be.

* Európából Amerikába. Corbin Austin, amerikai tőkepezés és spekuláns nagy tervben fáradozik, mely ha megvalósul, az Európa és Amerika közötti utat tetemesen megrövidítené. Corbin az új vonal hajóit Anglia egyik legnyugatibb pontjáról: Milford-Havenből indítaná s nem New-Yorkba menesztené, hanem Long-Islandban kötne ki, a hol Fort-Pond-Bayben még apály idején is elég víz van arra, hogy a legnagyobb gőzösök is akadálytalanul ki- és bejárassanak, nem úgy mint New-Yorkban és Liverpoolban, a hol a homokzátanyokon apálykor nem lehet áthaladni. Ez maga háromszáz mértföldnyi megtakarítás, úgy hogy az egész távolság csak 2871 mértföld s ezt a legújabb gépezetű hajókkal kevesebb mint öt nap alatt meg lehet tenni. Corbin terve teljesen komoly, már meg is egyezett a Long-Island és Pennsylvánia vasutakkal a Hudson folyó alatt építendő összekötő tunnel iránt, sőt Long Islandban a kikötő céljaira 32,000 akre földet is vásárolt.

* Sajt óriás. Robertson, canadai tejjgazdasági biztos a chicagói világiállásra oly renga-teg nagy sajtot készített, amelynek nagyságra eddig még nem volt párja. A sajt száztíz métermázsát fog nyomni s 10 ezer tehén három napon keresztül adta a hozzávaló tejet. Azt mondják, hogy a sajt minősége is kitűnő. A chicagói kiállítás bezárása után Angliába viszik. Akkorára nagy kukacztanya lesz belőle.

* Végzetes kocsikázás. Megrendítő szerencsétlenségről ad hírt újverbázi levelezőnk. — Mensch Jakab ottani földbirtokos egy vendégével Ó-Verbászra akart kocsizni. Még ki sem értek a faluból, midőn a lovak hirtelen megbokrosodtak s örült hágtatásban száguldtak tova. Mensch, ki maga hajtotta lovait, erős ember léte tén vizsza tudta volna tartani a megvadult állatokat, ha gyeplője szerencsétlenségére el nem szakad.

Vendége kiugrott a kocsiból, de oly szerencsétlenül, hogy fejével egy kiálló köre esett, úgy, hogy rögtön meghalt. A kocsi néhány pillanat múlva felborult, a bakon ülő Mensch kiesett belőle s oly erővel vágódott egy táviró póznához, hogy néhány pillanat múlva ő is kilehelte lelkét.

* **Egy örült herceg.** Bécsből sürgönyzik, hogy Braun tanár, a Coburg család orvosi tanácsadója azt a véleményt nyilvánította, hogy Péter herceg muló elmezavarát részint a szellemi túlerőltetés, részint pedig az a bányászati okozta, melyet szeretett nagyapját, I. Don Pedrót ért baleset fölött érzett. Braun reméli, hogy a herceg nemsokára teljesen kiépül. A beteg állapotában nem állott be változás, de csendesen viseli magát.

Kolera a házasságban.

— Így van ez a mai világban —

Szép is, jó is a felesége, hát nem féltette. Az ő mindennapi munkája szorgos teendőkhöz olvadt bele. Napi fáradalmi nagyok s nehezek voltak; lelke-teste édes pihenőre talált a drága otthonban.

Abrándos képet nem szült képzelete, mindent a maga nemes, önzetlen tisztaságában látott.

Szerette az ő kis, kedves, aranyos feleségét, rajongó hűséggel, törhetlen odaadással. Legnagyobb boldogsága volt, ha örömet vele osztotta meg. Kis hivatali fizetését pompásan osztotta be és éltek csendesen, boldogan.

Csak hogy nem mind arany, a mi fénylik; így egy férj gondolkozik, de az asszony másként cselekszik.

Micsoda? . . . Férjem uram nap-nap után a hivatalnak él, ott tölti a nap javát-savát . . . Hohó! . . . Ez csak kifogás . . . Bizonyos, hogy másban törí a fejét — k a l a n d o t v a d á s z .

Ergő-morgó-vigyorgó . . . az asszonynak rajta téved szép szeme unokabátyján. . . . Mig a férj hivatalban görnyed-fárad, addig az unokabátyja a kis feleségnek kurizál. . . .

Csak hogy ma ám hamarabb, váratlanul jött haza a férjcske és a kis feleség csak éppen hogy kiugorhatott az unokabátyja karjaiból. Egy gondolata támadt és hirtelen rácsukta az ajtót.

Kétségbeesett arccal lépett a belépő férj elé.

— Kálmán! Szoklányiné látogatóban volt itt, hirtelen rosszul lett . . . kolera b a e s e t t . . . Óh Istenem! Istenem, az én lakásomban, a belső szobában. . . . Azért érte jöttek, elvitték a kolera-kórházba. . . . A rendőrség megtiltotta, hogy addig, míg nem deszinficiáljuk a szobát, nem szabad bemenni.

A férj ámult . . . bámult. . . De siránkozó felesége kétségbeesése meghatotta, szaladt — k a r b o l s a v é r t .

Szegény kis s z a r v a s !
Az ajtó kinyílt — az unokabátyja távozott. . . .

De a szegény ember, az a hűséges férj — az pedig dolgozik, fárad, kinozza magát — a feleségéért.

Deczebál.

Az öltözők folyosóin.

— Színházi aquarellek. —

A színházi felügyelő ur kegyes jóvoltából a szerkesztőnk passe-partout-hoz jutott, mely a hírlapírókat feljogosítja — á la Budapest — arra, hogy temetéseknél, ünnepi körmeneteknél a rendőrség kordanán belől megjelenhessenek és — hogy a színházban a hátsó folyosón eltrécselgessenek a hölgyecskéikkel, a kibben több a szellem, mint a hűség; ha van bennük hűség, akkor az csak a hűtlenséghez van.

A színpadra már nem szabad menni. A tűzrendészeti szabályok nem engedik meg. Pedig ha látná a felügyelő ur, hogy mennyire tűzveszélyes ott minden, mikor a szülő és kardámák szemeikből a tűz rásugárzik a diszletekre, a szuffitákra, ejh, még a pusztá falakra: akkor bizony ők nekik sem engedné meg, hogy a színpadra menjenek.

És talán nem is lenne az olyan nagyon

rosz. Igaz, hogy azt a tűzveszélyt, melyet ezek a kis démonok terjesztenek, nagyban enyhíti a karhölgyek egynémelyike, a ki nagyon érdekes tanulmányt képez — régészeti szempontból. Annyira, hogy mikor a tűzrendészeti bizottság megvizsgálta az első előadás napjának délutánján a színházat, éppen a felügyelő ur előtt sietett el egy, régészeti szempontból érdekes „tag” — és éppen ekkor, rátekintvén, nyugodt közlegyintéssel nyilatkoztatta ki a tűzoltó-főparancsnok: nincs itt tűzveszély.

Nos tehát, azt mondja a szerkesztőm: — Menjen kedves P a s s e p a r t o u t, ön veszély nélkül járhat-kehet a színházban, itt a passe-partout-ja.

A szerkesztői parancsnak engedelmessé, elmentem. És mindjárt a vadszülő lugas alatt, már a színház kapuján kívül azt tapasztaltam, hogy rendkívül nagy az érdeklődés a színház iránt. Egész csoport habitűt találtam már ott, a kik siettek az egész szezonra helyet biztosítani maguknak — a csinosabb hölgytagok szívében.

Ah! ezek már helyén vannak; innen már lemaradtam! Menjünk tovább.

A foyerban L e s z k a y, az igazgató, erkölcsprédikációt tartott a kis E m ő d i Irénnek, a ki pirulva hallgatta; csak néha ütötte meg hallókámát a kis naiva tamaskodó kérdésére: „Mi az, direktor ur??” És a direktor, bizuk rá, bizonyára megfelelt.

Eppen szembe jött velem P á r t o s E t e l. Gondoltam: ennek meg én fogom a morállecskéket adni. El is kezdtem. Kikaczagott.

— Már elkésett!
Csak néztem; hisz ez nyílt vallomás! És nem rösteli bevallani?

— Nos igen, — folytatta — az én erényemet megvédi az arczom.

Megnéztem jobban. Csakugyan; mond valamit a kicsike.

Tovább mentem; találkozom R ó n a s z é k i v e l. Rettenetes komoly ábrázata volt. Kérdezem, mi baja? Szó nélkül kivesz egy darab papirost a zsebéből.

— Képzeld, milyen malőr! Mikor Satyóval és Basával megállapítottuk a szerződéseket, a nótárok évszámát 937-re praelimináltuk. Minden szerződöttetett nótágtól bekértük a korát és nagyon örvendtünk, hogy csak 899 év került össze. Hisz ez mind fiatal! És most a hivatalos születési okmányokból kitűnik, hogy összesen 1642 évesek. Mind eltagadott a korából egy pár esztendő. Már most, ha esetleg a színházat felmondják, ezek lesznek az okai, ugy-e?

— Nem uram, — mondom én, — ez ne aggaszsa. Ezért nem mondják fel a színházat.

Dühösen végignéz és elronan, visszakiáltva: — Kikuplézom magokat, malicziózus skribler-nép!

A női öltözők folyosóján két kis kardalónőcskét találtam.

Mind a kettő azzal a határozottan eltökélt szándékkal lépett a színpadra, hogy vinni fogja valamire. És vinni is fogja, mert csinosak. Eppen nagyon érdekes diskurzushoz érkeztem.

— Mondd meg őszintén, — kérdezte egyik a másiktól, — kit szeretsz imádóid közül a legjobban?

A kis szószke egy kis gondolkodás után azt felelte:

— A legjobban? X. báróban a rangot; Y. kereskedőben a vagyont és Hunyadiban a tehetséget.

Ez még sokra viheti. Brávó kicsike.

Oit álltam a színpad vasajtójánál és gondolkodtam: bemenjek-e? Határozotam. Majd máskor . . .

Passepartout.

N A P I H I R E K.

Határidő naptár.

Nagy sétahangverseny vasárnap és szombán délut. u. 6 órakor a Margit-fürdőben.

Muzeum a kollegiumban a közönség számára nyitva van vasárnaponként 10-től 12-ig délut.

Anyakönyvtár a kollegiumban a közönségnek nyitva pnteken 11-től 12-ig.

Nyilvános olvasóterem a kollegiumban, aug. 1-ig zárva.

A kir. itélő tábla hivatalos órái d. e. 8—12-ig. d. u. 2—5 óráig. — Az írtató, kiadó hivatal és az írtató nyitva d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnap és ünnepnap d. e. 10—11 óra közt.

— **Mannó Kálmán elbocsátása.** Ma délelőtt a városi tanács teljes ülést tartott, melyen Simonffy Imre kir. tan. polgármester elnökölt. Az ülés iránt számos közérdekű esemény sorra kerülése, megvitatása, különösen pedig határozata miatt rendkívül nagy volt az érdeklődés. A tanács egyik ilyen határozata kétségtelenül városzerte kelt szenzációt, mert az italmérsi adó bérbevételének tárgyalása alatt a városi tanács egyhangulag, minden indokolás nélkül kimondta, hogy Mannó Kálmánt, a fogyasztási adóhivatal felügyelő főnökét állásából elbocsátja. — A határozat indokait ismeri a polgárság, azt a tanács sem feszegette; arról azonban, hogy Mannó Kálmánra az elbocsátási határozatot hozta, a főispánt: gr. Dégefeld Józsefet is azonnal értesítette.

— **A rendőrfőkapitány sürgős intézkedései.** Városunk hatóságának, a rendőrfőkapitányságának a kolera ellenes óvintézkedései valóban a figyelmes pontosság jelét hordják magukon. — Minden lehető elkövetnek arra nézve, hogy az óvintézkedések a leghatározottabban minden olyan helyen foganatosítva legyenek, ahol ezekre feltétlenül nagy szükség van. Boczkó Sámuel főkapitány már felvette a hatósági fertőtlenítő és felügyelőket, kik valamennyien megkezdették ma ténykedésüket. Kétségtelenül fontos intézkedés volt az is, hogy a kolera kórház telephonnal költözzék össze. Ha valahol tehát kolera eset fordulna elő, a „post”-on álló rendőrnek elég jelenteni, aki azonnal értesíti az illetékes orvost, a kolera kórház gondnokságát s az első segélynek, a beszállításnak gyorsan kell megtörténnie. A főkapitány elrendelte, hogy a kis szállóhelyek deszinficiáltassanak, felelősség mellett utasította az illetékes kerületi kapitányságokat, hogy a hatvan-utcai lovasut, mint a helyi vasut karboloztassák, a tulsufolt lakások kiüríttessenek. A vásár alkalmával pedig nagyon sok bárány-utcai házhoz sertéseket hajtanak be. A főkapitány vásár után minden ilyen ház udvarát az illető gazda költsége és terhére deszinficiáltatja. A főkapitány számos ilyen intézkedésének sürgős végrehajtásának a leggyorsabban kell rendelete értelmében a kerületi kapitányságoknak érvényt szerezni.

— **Gyászmise az aradi vértanukért.** Szomorú, gyászos emlékü nap évfordulója van ma; az aradi vértanuk halálának évfordulója. A róm. kath. templomban ma reggel kilencz órakor gyászmise volt, a melyre a templom egészen megtelt a hívők seregével. A gyászmisén Makucz Ernő czelebrált s a városi dalárda énekelt gyászdalokat. A szentélyben a gyászkoporsót állították fel a szabadságharczban vértanuhalált szenvedett hősök arczképeivel diszítve. Simonffy Imre kir. tanácsos polgármester egyedül képviselte a hatóságokat. A gyászmisén szakgatott és gyászlobogójuk alatt a negyvennyolczas agg honvédek is megjelentek. A mise végeztével a városi dalárda énekelte el: „Hazádnak rendületlenül lógy hive óh magyar”-t.

— **Iskola látogató tanfelügyelő.** A vallás és közoktatásügyi miniszterium a felekezeti közpiskolák meglátogatására s azokban az állami főfelügyelet gyakorlására a folyó iskolai tanévre megbizta a tanfelügyelőket. A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület főhatósága alá tartozó sárospataki és miskolci főgymnáziumokra nézve Békéssy Gyula tankerületi igazgatót nevezte ki. — A tiszántuli ev. ref. egyházkerület főhatósága alá tartozó debreczeni és hódmezővásárhelyi főgymnáziumokra, valamint a h.-bőszörményi, karczagi, kisujszállási, meztőri és h. nánási gimnáziumra nézve szintén Békéssy Gyula főigazgatót nevezte ki, valamint még a szarvasi és nyiregyházi gimnáziumokhoz is.

— **Lucaciú László,** a híres román agitátor, kit plebaniájától a szamosújvári püspök elmozdított, nemsokára Debreczenben lesz. A debreczeni királyi főügyészség, mint azt már jeleztük, lázítás és nemzetiségi izgatás miatt sajtópört indított ellene. Ez érdekes pör végtárgyalása a debreczeni esküdtzsék előtt, november hó 12-ére van kitűzve.

— A
laja. A
tosan ár
melyről s
leendő fel
relmezte.
felállítás
a nyilván
felügyelő
vezete és
a város k
és melegg
lotta a v
által kér
tanítás és

— F
harán, D
Hortobágy
az ember
kfo d o k,
meg a k
álomátsfő
v e t e l t
sem az á
házban la
nem tette
tek magu
kát szakit
vajokat i
megfutott
Azt hiszi
kodók, a
akadémiá
b.-ujváros

— I
mében a
felállitani
terjesztett
tekintette
tározatba
tan. poln
nak egyr
gondozón
megnyitá
lépjen. A
intézetből
képest be
állítása in

—
letvezető
vasárnap
k ü l ö n
kedésre
rendben
r e c z e
éjjel, S
Ebes ind
Hét f ő
S z o b o
E b e s :
c z e n é
r ó l D e
T é g l á
indul 8
kezik 8
K a b á r
óra 02 p
délután.
után. K
Hétfőn,
p. este,
b o s z l
22 p. éj
f a l v á
indul 4
p. délut.
délut., A
M i h á l
forgalmu
utazásra
azon nap
ben áll,
hogy ezá
pénztáral
kentessék

—
Debrecze
nap délu
jelentés
d é s z e

1892/261

3-4. lap a helyi hí

október 6

1892. október 6

DEBRECZENI HIRLAP.

5

Ma délelőtt
ilyen Si-
elnökölt.
ény sorra
határozata
és. A ta-
nül város-
nézési adó
osi tanács
l kimon-
ogyasztási
ból el-
ismeri a
te; arról
z elbocsá-
Dége-

ézkedéseit.
pitanyság-
alóban a
gukon. —
hogy az
en olyan
zerek fel-
Sámuel
ertőtlenítő
gkedették
s intézke-
lephonnal
olera eset
nek elég
es orvos,
ső segély-
gtörténne.
s z álló-
ég mellett
nyásokkal,
melyi vasút
ürittesse-
sok bá-
ak be. A
az udvarát
ezinfecziál-
kedésének
bban kell
yságoknak

ért. Szo-
van ma;
ja. A román
ez órákor
egészen
ésén Ma-
lárdá éne-
szkoporsót
tanuhalt
S i m o n-
egyedül
én szakga-
ennyolcas
végeztével
ak rendü-

A vallás
ezeti kö-
az állami
ai tanévre
nenni ev-
zó sáros-
nézve Bé-
vezte ki.
főhatásá-
ódmezővá-
h.-bőször-
és h. ná-
ék és y
t még a
gimnázium-

án agitá-
püspök el-
sz. A deb-
már jelez-
att sajtó-
tárgyalása
hó 12-ére

— **A Jótékony nőegylet árvaházának iskolája.** A debreczeni jótékony nőegylet kapcsolatosan árvaházával elemi iskolát rendezett be, melyről szóló jelentését a nyilvánossági joggal leendő felruházás mellett, a minisztériumtól kérelmezte. A miniszter ezen elemi leányiskola felállítására az engedélyt megadta és az iskolát a nyilvánossági joggal felruházta. A kir. tanfelügyelő ezen iskola belső berendezése, szervezete és a benne uralkodó tanítási rendszerről a város közleg. bizottságához előterjesztést tett és melegen párfogolta azt. Egyben pedig ajánlotta a városnak, hogy az árvaház elnöksége által kért árvákat adja ki ez iskolában leendő tanítás és nevelésre.

— **Rablók a Hortobágyon.** A magyar Saharán, Debreczen város büszkeségén, a nagy Hortobágyon rablók garázdálkodtak. Alig hinné az ember, hogy ide is kerülnek a garázdálkodók, hogy a város vagyonát, a gazdákat, de meg a szegény embereket is megkárosítsák. Az állomásfőnöknél tegnap éjjel zörgettek be és követelték tőle, hogy elöttük ajtót nyisson, de sem az állomásfőnök, sem a 113. számú bakterházban lakó őr, ahol ugyanezt kísérelték meg, nem tettek eleget a kívánságnak. Aután utat vettek maguknak a pusztán s husz darab birkát szakítottak ki a gulyából. Szerencsére a tolvajokat idejkorán észrevették a kónások s azok megfutottak, a birkákat pedig hátrahagyták. — Azt hiszik, hogy a rablói szándékból garázdálkodók, a kik hármán voltak, illavai és váci akadémiából kiszabadult gazemberek, kiknek a b.-ujvárosi rendőrség már a nyomában is van.

— **Dajkaképző tanfolyam.** Törvény értelmében a városnak dajkaképző tanfolyamot kell felállítania. Erre nézve propozíciót, javaslatot terjesztett a város elé kir. tanfelügyelőnk, amelyre tekintettel tegnap, a közigazgatási bizottság határozatba hozta, hogy Simonffy Imre kir. tan. polgármester, a létesítendő tanfolyamnak egyrészt a város, másrészt a tankerület óvoda gondozónő jelöltjeivel lehetőleg még e hó folytán megnyitása ügyében Rázsó alispánnál érintkezésbe lépjen. Az előirányzott hat községi kisdédőv intézetből pedig legalább 3-nak, — a szükséghez képest bérhelyiségben — még ez év folytán felállítására iránt tegye meg a kellő lépéseket.

— **A vásári menetrend.** A debreczeni üzletvezetőség az országos őszi vásár alkalmából vasárnap, 6. évi október 9-én és hétfőn, 10-én külön személyvonatokat fog közlekedésre bocsátani, melyek a következő menetrendben fognak közlekedni: K a b á r ó l D e b r e c z e n b e; 9-én: K a b a indul 4 óra 30 p. éjjel, Sz o b o s z l ó indul 4 óra 54 p. éjjel, E b e s indul 5 óra 10 p. éjjel. Debreczen érk. 5 ó. 30 p. Hétfőn: K a b a: indul 2 óra p. délután, — Sz o b o s z l ó: indul 3 óra — percz délután, E b e s: indul 3 óra 18 p. délután. Debreczen érk. 3 óra 39 p. délután. — Téglásról Debreczenbe, mindkét jelzett napon: Téglás: indul 7 óra 50 p. reggel. H a d h á z indul 8 óra 08 p. reggel. Debreczen: érk. 8 óra 44 p. reggel. Debreczenből K a b á r a; vasárnap: Debreczen indul 1 óra 02 p. délután. E b e s: indul 1 óra 24 p. délután. Sz o b o s z l ó: indul 1 óra 42 p. délután. K a b a: érk. 2 óra 04 p. délután. — Hétfőn, 10-én: Debreczen indul 8 óra 20 p. este, E b e s indul 8 óra 42 p. este, Sz o b o s z l ó indul 9 óra este, K a b a érk. 9 óra 22 p. éjjel. Debreczenből É r m i h á l y f a l v á r a; mindkét napon: Debreczen indul 4 órákor délut., H a l á p indul 4 óra 23 p. délut., V á m o s p é r c s indul 4 óra 35 p. délut., Á b r á n y indul 4 óra 50 p. délut., É r m i h á l y f. érk. 5 óra 3 p. délut. Szomszédos forgalmu jegyek a kiinduló állomáson a visszautazásra is válthatók, ha a visszautazás ugyanazon napon történik. — A közönségnek érdekében áll, hogy ezen könnyítést figyelembe vegye, hogy ezáltal Debreczen állomáson a személypénztáraknál az utasok torlódása lehetőleg csökkentessék.

— **Városi közigazgatási bizottsági ülés.** Debreczen város közigazgatási bizottságának tegnap délután megtartott ülésében a polgármesteri jelentés következő adatai olvastattak fel. Rendészet: A rendőrség összesen 154 egyént

tartóztatott le szeptember hóban, ezek közül a kir. ügyészségnek átadatott 14, megbüntettetett 140 rab. A városból 68 csavargót tolonczoltak el. — **K a t o n a ü g y:** Közös hadseregbeli létszámuk volt: 805 ember, honvédség létszáma 687 ember, összesen pedig 1489 ember. A lakosságnál állandóan elszállásolva 16 ember, 2 ló, 18 honvéd, 7 törzs, 21 főtiszt. — **A bíróság ügyforgalma:** Új panasz érkezett: 365 hátralék 36, összesen 401, ezek közül 398-at intéztek el. A közigazgatási bizottsági ülésen még sorra került közérdekű ügyekről lapunk más újdonságában is teszünk említést.

— **Kinevezés.** Dr. Káli Hegedűs József, karlsbadi fürdőorvos, a mezőhegyesi magyar királyi állami ménes-intézethez kolera-orvossá kinevezetett. Ez állás elfoglalása végett ma elutazott városunkból.

— **Felmondás a színigazgatónak.** A színházi bizottság általunk ismertett javaslatát, ma tárgyalta le a városi tanács. Kiváncsi érdeklődéssel várták széles körben azt a határozatot, amelyet erre nézve, mint döntő forum a tanács hoz. Kevéssel egy óra előtt mondta ki a tanács egyhangulag határozatát, hogy Leszka y András színigazgatónak felmondás a színházra a pályázatot november 15-éig terjedő lejáratával sűrűsen kihirdeti. A tanács főindokát arra a körülményre alapította, hogy a debreczeni színházért jelesebb vidéki színigazgatók csak úgy pályázhatnak, — ha a szerződési kötelezettség, a bérbeadási időszak egybeesik a nagyobb vidéki városok színházára kitűzött pályázattal. A tanács határozatáról Leszka y András színigazgatót végzésileg azzal értesítik, hogy a pályázatban ő is joggal vehet részt; ezzel elejét szándékozott venni a tanács annak a téves felfogásnak, mintha határozatával Leszka y András szintársulatát diszkvalifikálni szándékoznék.

— **Iparhatóságunk működése.** Rendőrfőkapitányságunk, mint elsőfoku iparhatóság által különböző iparágak önálló gyakorolhatására összesen 25 egyén látatott el a múlt szeptember hónapban iparigazolvánnyal. Ipartörvényellenes cselekményekért hat egyén büntettetett meg. — Munkakönyvet 88 darabot adtak ki.

— **Egy hónapi adó bevétel.** Szeptember hónapban a városi adópénztárhoz állami adófejében 35,254 frt 37 és fél kr fizettetett be. Tovább: hadmentességi adó 481 frt 80 kr idegen adó 580 frt 95 kr. idegen illeték 481 frt 42 kr, ipar kamarai költség 12 frt 78 kr, járdandó 684 frt 13 kr, közmunka váltság 123 frt 10 kr, utadó 10393 frt 30 kr.

— **Közgyűlés.** A debreczeni torna-egylet f. hó 9-dikén délelőtt 10 órákor tartja meg évi rendes közgyűlését a főiskola tornatermében. A közgyűlés tárgyait az évi jelentés, számadások megvizsgálása, költség-előirányzat, tiszttüjtés és indítványok előadása képezik.

— **Még egy tanyai iskola.** E ö t v ö s Károly Lajos kir. tanfelügyelő a városi közigazgatási bizottság ülése elé terjesztett jelentésében még egy tanyai iskolával való gyarapodást jelentett be. A földműves iskolával kapcsolatban vegyes elemi iskolát állított a földművelésügyi minisztérium. Ez iskola első sorban a gazdasági intézeti telep alkalmazottjainak gyermekei részére szolgál ugyan, de befogadja a környék más tanköteleseit is. Mihelyt a tankötelesek összeírása megtörténik, a tanfelügyelő megkeresi a városi hatóságot a környékbeli tanyai tanköteleseknek ez új népoktatási intézetbe való feljártatása iránt.

— **Agyonlőtte az anyósát.** Még a télen történt az a szomorú eset, hogy Balajti Elek egy flóberttel agyonlőtte az anyósát. Akkor ez az eset városszerte részvételtjes feltűnést keltett, mert a szegény fiatal ember, aki szerető nejével együtt élt a szülőknél, szeretete az anyósát. Ezt igazolta a haldokló anya kijelentése is, melyben a rendőrtisztviselő előtt hangsúlyozta, hogy itt csak véletlenség foroghat fenn, a veje őt nagyon szerette. A szerencsétlenséghez hozzájárult még az a körülmény is, hogy az a p ó s halálos ágyon feküdt s a szerencsétlenség hírére egyszerre lehelte ki

lelkét feleségével. A két koporsót óriási néptömeg kísérte a temetőbe s hamar kiki mindent elfeledett. Ennek az eseménynek holnap délelőtt lesz az utójátéka a törvényszék előtt. B a l a j t i Elek, a fiatal férj gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt áll holnap a törvényszék előtt.

— **Eljegyzés.** Groszmann Vilmos budapesti kereskedő tegnap jegyezte el Weinberger Lipót helybeli kereskedő leányát: J e n n y t.

— **Tornaegyleti értesítés.** A debreczeni tornaegylet tagjait a művezetőség ez uton is felhívja, hogy a folyó évben rendezendő előtornászitanfolyamra a főisk. tornatermében f. hó 8-án, 12-én és 15-ik napjain délután 6 órákor jelentkezzenek. A torna és vívó tanítás f. hó 12-én, az az szerdán kezdetét veendi; az órarend következőleg lett megállapítva: Előképzítő csoport kedden és pénteken d. u. 7—8-ig. — Felsőbb tanulók csoportja szerdán és szombaton d. u. 5—6-ig. — Óaalók csoportja szerdán és szombaton d. u. 6—7-ig. — A vívó tanfolyam szerdán és szombaton d. u. 7—9-ig. — Előtornászati tanfolyam szerdán és szombaton d. e. 12—1-ig. — Versenyekre előkészülés vasárnap d. e. 8—9-ig.

— **Hirtelen halál a vonaton.** A Debreczenből tegnap reggel Máramaros-Sziget felé elindult 1606. számú vegyes vonaton hirtelen haláleset fordult elő. Szaniszlón beszállott egy eddig még ismeretlen uri ember, a ki az alig fél órányira fekvő Nagy-Károly állomásig meg is halt. A kalauz, a ki Nagy-Károlyban átszállásra való figyelmeztetése mellett szokta kinyitni az ajtót, abba a fülkébe is beszó ott, hol az ismeretlen uri ember meredten feküdt. Megdöbbenéssel látta, hogy a fél órával ezelőtt beszállott utas oly hirtelen meghalt. Az esetről azonnal jelentést tettek a pályatorvosnak, a ki konstatació a halálesetet. Az utasok között bizonyos ijedséggel terjedt el a hirtelen haláleset híre s koleráról beszéltek. — A valószínűség azt látszik igazolni, hogy szélhűdés, vagy a mi szintén nem lehetetlen, öngyilkosság esete forog fenn. A holttestet beszállították a nagykarolyi városi kórházba.

— **Debreczen város közegészségügye.** Mindenkit közlő fog érdekelni Sárvary Gyula dr. városi tisztifőorvosnak az a jelentése, melyet tegnap a közigazgatási bizottsági ülés elé terjesztett. A főorvos mindenesetre kompetens véleménye szerint a közegészségi állapot, az ezt megelőző hóhoz hasonlóan kedvező volt, amennyiben megbetegedések, kevés, jelentéktelen számmal fordultak elő és a halálozási arány szokatlan alacson volt. A megbetegedések e hóban is leginkább az emésztő szervek hurutus bántalmiból és váltólázából állottak. Heveny ragályos betegségek közül szórványosan vörheny és hágyamaz esetek merültek fel, melyek azonban két hagymáz eset kivételével mind kedvező lefolyással végződtek.

— **Egy rozsdás kanta miatt.** Az ügyesbajos emberek csoportjából kiválik egy 14—15 éves szép leány sugár alakja. A rendőrbiztosnak is feltűnik a fiatalság üdeségében fűdő nő arc s önkénytelenül előnyt ad neki a többi felett.

Megkérdezi tőle, hogy miért fáradt fel abba a kellemetlen gőzpárával telt irodába, ahol anynyiféle, — ártatlanságnak nem való panasz szokott elhangzani; abba az irodába, ahol csak bukott angyalok, féltékenykedő szerelmeselek, házasságtörő párok és a bűn, a véték, a nyomor és kétségbeesés egyéb gyermekei szoktak megfordulni az igazsáért, a bűnhődésért.

És a kis leány felel a kérdésre, a nélkül, hogy nagyon zavarná környezetét, anélkül, hogy nagyon meghatná a hivatalos hang.

Felel: — Az udvarunkban lakik egy fiatal ember . . .

A rendőrbiztos nagyot néz, hogy az ártatlanság mindjárt egy fiatal ember nevével kezd a panaszt.

— Egy fiatal ember, aki . . .
— Bizonyára tolakodik; talán szemtelenkedik is és megsértette a kisasszonyt magaviseletével?

— Dehogy! — vágott közbe a kis leány. Egészen más, amiért panaszra jöttem. Képzelve

biztos ur: a kapitányi hivatal egyre bocsátja ki a szigorú rendeleteket, hogy a közelgő kolera-járványra való tekintettel a kutakat és környékeket tisztán kell tartani és ez a fiatal ember mégis mindennap egy rozsdás kannát ereszt le a kutba.

— **Egy csomó kút.** Debreczen város közönsége, a mely különben is vízszükségben szenved, bizonyára örömmel fogadja a városi tanács, mai üléséből hozott, ama határozatát, — hogy a debreczeni közutak száma egyszerre husszal szaporíttassék meg. Az új hussz kút furását sűrűsége miatt rendelte el a tanács s azok mind a legszükségesebb területeken lesznek a használatnak átadva.

— **Sajtó pert** indított Kaszás Lajos Leszkay Dezső kereskedő, jelenleg színész ellen. A felek között azonban egyezségi tárgyalások folynak, mely kilitásba helyezi, hogy az esküdtszéki tárgyalás ez ügyben nem tartatik meg; a sajtó per beszűnik.

— **Törvénytelen gyermekek.** Szomorú világot vet a házassági viszonyokra az a rideg statisztikai adat, melyről ma volt alkalmunk meggyőződhetni. Azt konstatálják egyik hivatalos jelentésben, hogy összesen 109 születés fordult elő a múlt szeptember hónapban és ezek közül 20 esetben törvénytelen volt az újszülött. Szomorú valóság az, hogy a szülöttek egy negyed része törvénytelen.

— **Gyilkos násznép** cím alatt tegnap közölt hírlapunk a következő részletekkel bővíthetjük ki: Mély szánalomra indít mindenkit a násznép által agyonvert Vas Albert 17 éves özvegye, kivel a múlt február hóban kelt egybe a szerencsétlenül járt gépész édes anyja, kit agy napjaiban fűti hűséggel ápolt és gondviselt. Leírhatatlan a kétségbeesés, mely az életben maradt két gyámolnökküli nő lakába kötözött, nem lévén senkijük, kitől életszükségleteik beszerezését várhatnák. A bonczolást tegnap ejtették meg vizsgálóbíró jelentésében. — Az orvosi vizsgálat konstatálta, hogy Vass Albert fején, a bal halántékon férfi-ököl nagyságú meggyült vérváladék, mely az agyra nyomást gyakorolt, volt a halál közvetlen előidézője. A seb 6 centner hosszú és a csontig terjed. A halántékon fél ökölnyi nyílás van. Az ütés következtében megrepedt az agyburok véredénye. — Ezenkívül a mellkas egész terjedelmében mindkét oldalán, valamint a nyakon részint taposás képzésű, valamint a nyakon részint taposás képzésű ütése által okozott sebek láthatók. A szerencsétlen áldozat rendkívül sok vért vesztett. De hogy a halált okozott súlyos testi sértes tettesét nehéz lesz kipuhatolni, abban mindenki egyetért, mert a halálra vert gépész kimultaig önkívületlen állapotban volt, a tett elkövetésekor pedig sötét este lévén, a vérengzés helyéről elfutott kocsisok pedig senkit sem tudtak eddig megnevezni, csak verekedő oláh legényeket láttak.

— **Hymen rózsalánczát** az elmúlt szept. hónapban összesen 35 pár vette fel. Ezek közül 25 pár református, — 7 pár katolikus, — 1 pár ág. hitvallású, — 2 pár izraelita.

— **Népesedési és halálozási statisztika.** Az elmúlt szeptember hóról szóló népesedési és halálozási statisztika a következő kimutatásban terjesztett be a város közigazgatási bizottságának ülése elé. Született: 106 református — 26 katolikus, — 7 zsidó, — összesen pedig 139, a mely számból 61 nő. — Meghalt 76 református, — 19 katolikus, — 1 ág. hitv., — 5 zsidó, összesen pedig 101, A születési esetek 38 esettel multak felül a halálozásokat.

— **Műosztályok.** A vallás és közoktatásügyi miniszterium pályázatot hirdet a következő ösztöndíjakra: Az 1858. év május 18-iki legfelsőbb elhatározás folytán magyar ifjak a bécsi műakadémián való kiképzésére alapított ösztöndíjakból, melyek három egymásra következő évre 420 forinttal adományoztalanak, az 1892-3 évre egy építész és egy szobrász ösztöndíj üresedésbe jött. Pályázók tartoznak kimutatni, hogy valamely algymnasiumot vagy alreáliskolát sikerrel végeztek. A pályázványok 6 héten belül a képzőművészeti országos tanácsánál nyújtandók be.

Színház.

Debreczen, okt. 6.

A bagdadi hercegnő.

— Szilágyiné D. Berta első föllépte. —

(K.) Az első, igazán élvezhető, sikerült színházi-estéről referálhatunk. Bemutató debüt-je volt a „Bagdadi hercegnő” című szerepében Szilágyi Bertának, ki hivatva van a szezonon keresztül a drámai hősnőket személyesíteni. Bár Lionette szerepe valóságos vesszőparipáját képezi azoknak az ambiciózus fiatal színésznőknek, kik a szalon-hősnők nehéz szerepeire készülnek, ez a szerep nem egészen alkalmas arra, hogy az igazi hősnőt, a szenvedélyek minden fázisán keresztül bemutassa. Szilágyi Berta, ki úgy látszik, szerénységéből, vagy úgy lehet, működése idejének rövid volta miatt is, nem ismertette meg magát és tehetségét még azokkal a körökkel sem, melyek pedig hivatásuknál fogva is, — minden önzés nélkül, — ismertetik ugy a szak-, mint a helyi sajtóban a színésznőket, — teljesen ismeretlen volt és nemcsak a színházi bizottság, melynek utóvégre is nem hivatása, hogy nyilvántartsan emlékeztetőben minden effer értékű vidéki színésznőt, ki egyben-másban feltűnik; de mi is, kik szorgos figyelemre méltatjuk a mi szűk határu színészetünk életében fölmerülő minden nevesebb mozzanatot, — bizonyos tartózkodással néztünk elébe a Szilágyi Berta debüt-jének. Közönségünk nem túlkövetelő; de az a bizalmatlanság, hogy úgy mondjuk: az az elkeseredettség, mely a múlt szezonban működött gyöngye hősnő fiaskói miatt a közönség lelkét elfogta, a hősnő szerepkörének betöltése iránt, ha nem nyilvánosan is, de önmagában, talán a kelleténél is nagyobb követeléseket állított fel.

Leszkay igazgató, hősnőt kereső útjában fedezte föl Szilágyi Bertát és szerződtette. Jó tagot nyert benne és ha nem fog lankadni az a szorgalom nála, melylyel tagadhatlan tehetségét még fokozni törekszik, úgy egész nyugodt lelkiismerettel jelezhetjük, hogy a szalon-hősnő szerepköre nagyon jó interpretátort nyert Szilágyi Bertában. Tehetsége még nem fejtett ki egészen; látszik a küzdelem a jobb, a tökéletesebb elérése érdekében, de Lionette szerepében még önálló alakítást nem tudott nyújtani. Annak a nőnek a lelkületét, ki tudja, hogy királyi és polgári vér van benne, ki születésével együtt a pazarlás iránt való vágyat hozta magával, ki, mint Dumas azt olyan találóan adja Lionette ajkaira, nem szeret senkit és semmit, ki közönyös minden iránt, — mozdulataiban kissé vulgáris és nem eléggé jellemző vonásokkal ruházta fel. Lehet és mi hiszszük, hogy csakugyan úgy van: az ismeretlen környezet, az a tudat, hogy az 5 játékát most nagyon szigorú bíráló alá veszi a közönség, egy kis lámpalázat okozott neki, mely sokban korlátozta. Így például hosszabb beszédben látszott meg, különösen az első felvonásban, hogy fokozatosan tud belemelegedni az igazi hangba; csak a felvonás végén végén, midőn megbotránkozással utasítja ki Nourvadyt, — láttuk az igazi bagdadi hercegnő; addig sablonos hősnő volt, a szokott és ismert hanggal, modorral. Ettől a jelettől fogva aztán mind élesebben domborodott ki tehsége és a közönség nem is maradt adósa az elismeréssel, ugy nyílt jelenetekben, mint a felvonások után többször híván a lámpák elé.

A harmadik felvonásban kissé szintelen volt, némi kimerültség volt észrevehető játékán és azt a feltűnő hibát követte el, hogy midőn Nourvady brutalitása miatt anyai érzésének sikerült fölkiáltásban ad kifejezést, pár másodpercig tétlennül, az okadatolt lelki izgalmat ki nem fejező, merev mozdulatlanságban állt meg és csak azután rohant Nourvadyra. Ez hibás felfogás, különösen töle, ki a szünetet nem tudta jellemző játékkal kitölteni. Teljes egészében mégis sikerült alakítást nyújtott és most már varakozással néztünk elébe, remélhetőleg, sikeres működésének.

A többi szereplők is kiváló gondos játékkal tűntek ki az este. — Tompa (Jean de Huyn) kissé egyhangú volt. Fenyvesi (Trevelle) és Balassa (Godler) a két léha, örökös háziabarátság s jellemes dialógjában valóban előkelő művészetet mutattak be; Peterdy kitűnő Nourvady volt, valamint Bácsis jó volt a Richard jelentéktelen szerepében. A közönség meglehetősen távozott az előadásról és nem

egy helyütt hallottuk azt a megjegyzést, hogy a modern francia színművek kultiválása nagyon helyén való lenne. Reméljük, hogy a művezetőség megszívleli ezt és nem fogja forszirozni az olyan „Bolondok háza” fajta német selejteket és nyári bohózatokat.

Ma, október 6-dikán (bár általában is) az aradi gyásznapi évforduló napján szivesebben láttunk volna bármi más darabot, mely közelebb jár a nap jelleméhez, mint a „Bolondok háza”. A színház, mint a művészet tanyája, olyan nagyhatalom, melynek nem szabad hyperloyáliskodni; de egyszersmind figyelemre köteles méltatni a nemzeti kegyeletét.

— **A magyar kir. meteorológiai intézet időjelzése október 6-án:**

(Távirati tudósítás. Érk. 3 óra 45 p.)

á = borús, g = enyhe, f = eső.

Legujabb.

A ker. kamarák orsz. értekezlete.

— Sajat külön tudósítónktól. —

Győr, okt. 6. (A „Debr. Hirl.” eredeti távirata.)

A hazai kamaráknak országos értekezletén képviselve volt a temesvári kamara Strasser Albert, a pécsi dr. Záray, a soproni Kirchnopf Frigyes, a beszteczebányai dr. Hetes, a szegedi Kulinyi Zsigmond, a pozsonyi Mihályi Jenő, a győri Szávay Gyula, a debreczeni Grünwald József, a kolozsvári Gáman Zsigmond titkárok által. Budapestről Ráth Károly, az eszéki, zágrábi, zenggi kamarák kivételével a többi hazai kamarák átiratban jelentették ki csatlakozásukat a hozandó határozatokhoz. Tett indítvány folyamán az értekezlet megütközéssel és sajnálattal vette tudomásul a zágrábi kamara visszautasító nyilatkozatát, mivel Baross áldásos működése a zágrábi kamara kerületére is kiterjedt. Azután azon célra való tekintettel, hogy a Baross szoborra való gyűjtés minél eredményesebb legyen, elhatározta az értekezlet, hogy a fővárosban már megalakult szoborbizottsághoz csatlakozik; e tekintetben az egyöntetű működés mikéntjének a fővárosi szoborbizottsággal való megállapítására az értekezlet kebeléből három tagu bizottságot küldött Budapestre, a győri kamarát pedig megbizta, hogy a megállapodásokat az összes kamarákkal közölje.

A kolera Budapesten.

A járvány rohamosan terjed; a betegek száma jelentékenyen szaporodik, úgy, hogy az utóbbi 24 óra lefolyása alatt 42 kolera-gyanús beteget szállítottak be a barakk-kórházba. Mint-hogy pedig a folyton történő betegedési esetek miatt ez a kimutatás sem lehet teljes, a tegnap éjjeltől ma éjjelig terjedő időközben, közel 50 kolera-betegedési eset fordult elő. —

A halálozások száma ma ismét emelkedett. A tegnap éjjeltől ma esti hat óráig meghaltak száma ugyanis tizenegy, ami a késő esti és éjjeli órákban még hatta növekedett, az elhaltak száma tehát 17.

Az említett 24 óra alatt összesen 14 beteg hagyta el gyógyultán a barakk-kórházat. Ezeknek s a tegnapelőtti és tegnap kibocsátottaknak, valamint az ezen időközben elhaltaknak leszámításával, a barakk-kórházban ma éjjeli 12

Órakor összesen 73 beteg van ápolás alatt.

Az iskolák. A járványszerűen föllépett kolera daczára a fővárosi összes tanintézetekben, úgy az állami, mint a fővárosi iskolákban egyre folyik a tanítás. Sok tanuló elmaradt már eddig is, részint, mert szülőik nem engedik őket iskolába, részint mert a járvány elől falura küldték őket. Az iskolák bezárását sürgősen követelik a szakférfiak, iskolaigazgatók, orvosok egyaránt. Naponta több gyerek rosszul is lesz, mint ma a zsufolt IX. ker. polgári iskolában, hol több gyereket fogott el hányási roham. A fiukat a tanárok rögtön hazaküldték.

Közgazdaság.

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsdén 1892. okt. 5. Távirati tudósítás.

Magyar aranyjárdék 6%	—
Magyar aranyjárdék 4%	112 30
Magyar papírajárdék 5%	100 50
Magyar vasúti kölcsön	120 50
Magyar keleti vasúti államk. I. kibocsátás	—
Magyar keleti vasúti államk. II. kibocsátás	—
Magyar keleti vasúti államk. III. kibocsátás	117.50
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötv.	—
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	—
Magyar földtehermentesítési kötvény	—
Temes-bánati földtehermentesítési kötvény	—
Temesbánati földteherment. kötvény zárad.	—
Magyar szállódezmaváltság kötvény	—
Magyar földteherment. kötvény záradékkal	—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	146.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	138.50
Osztrájjárdék papírban	96.60
Osztrájjárdék ezüstben	96.20
Osztrájjárdék aranyban	115.—
1860-iki osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák-magyar bankrészvény	990.—
Magyar hitelbank-részvény	357.50
Osztrák hitelintézet-részvény	311.80
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	566.—
20 frankos arany (Napleon'd'or)	950.—
Német birodalmi márka	58.70
London (3 havi váltókért)	119.65
20 márkás arany	11.74

Idegének névsora.

Bika szálloda.

Kedelenyi birtokos Nyiregyház, — Bölcseki Herman Bpest, — Kerpely tanár Keszthely, — Stein testvérek Emőd, — Caontos Lajos Endre Ér-Hatvan, — Veinberger N-Várad, — Breuer Bpest, — Weiman kereskedő Bécs — Ujhelyi főszolgabíró Zólyom, — Kisakievitz mérnök Bpest — Spitz birtokos Ecsed, — Stern Péter Ujfehértó, — Mitzy kereskedő Bpest, — Grünhut B-Torda, — Fényes főszolgabíró B-Ujfalu, —

Angolkirálynő szálloda.

Rozenbaum Nagyvárad, — Valent Gőza Demecser — Mandel Márton Derecske, — Fáy Ferencz Bpest, — Mandel Gusztáv Nyiregyház, — Klein Mór Tanyogh, — Kepich T-Csegé, —

„Fröhnerszálloda.”

Mandel Pircs — Beck Vajda, — Adler N-Károly — Lichtman Dezső Balkán, — Miliczter Ujfalu, — Podvenitz Bpest, — Reichman Balkány, — Lichtman József Gutpuszta, — Rozenbaum Jeó Vajda, — Schönvald Aron Vajda, — Grósz, Friedman, Fischbein Szoboszló, — Veis Szakoly, —

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ

I. Idény bérlet 6. szám. I. Kis bérlet 6. szám. Páros. Páros.

Csütörtökön 1892. október hó 6-án.

Másodszor.

A bolondok háza.

Ezt megelőzi.

VIRÁGFAKADÁS.

Holnap pénteken a színház zárva.

Holnapután szom. 1892. okt. hó 9-án bérlet folyamatban

Madarász.

Operette,

A kis lottó húzásai.

— Október 5-én. —

Temesvár:	22	81	88	41	85.
Prága:	19	5	20	50	24.

Dr. Kentzler József

Gleichenbergből hazaérkezett, s gyakorlatát

mint gyermek-orvos,

torok- és belgyógyász,

ismét, mint rendesen, megkezd.

Rendel: 8-9-ig, és d. u. 2-4-ig.

Lakása: Nagy-Hatvan-utca 1518.

Privát szabászati tanfolyam megnyitás,

A nagyérdemű közönség becses tudomására hozom, hogy szeptember 15-től fogva, NŐI SZABÁSZATOMMAL kapcsolatban egy

privát szabászati tanfolyamot

nyitottam,

a hol minden növendék, hat hét alatt, a mértékbevételben, szabászati rajzban és szabásban tökéletes oktatást nyerhet.

Belépés mindennap történhetik.

Egész szabászati díj 12 frt 50 kr.

Minden növendék a legújabb bécsi Chablon (methodus) szerint tanulja a szabást. Felvételek üzletemben történnek.

Teljes tisztelettel

PLANK ÁGOST

női divat, szövő és rövidáru üzlete és női szabászata

DEBRECZEN,

főter, Bika szállodával szemben.

Külön órák is adatnak kívánatra a szabásban.

STEINER ÉS WITTMANN

Főpiacz, Miskolczyné urnő házában, a vármegyeháza mellett.

UJ ÜZLET.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Debreczenben

STEINER és WITTMANN

törvényesen bejegyzett cég alatt, a főpiaczon, a vármegyeház mellett Miskolczyné-féle házában,

női- és férfidivat-üzletet

nyitottunk; ezen üzlettel kapcsolatban dúsan felszerelt raktárt tartunk férfi és nő divat-, rövid, szövött és bélés, továbbá csipke és paszomány-áruk, valamint férfi-, női és gyermek-fehérművek chiffon, vászou és kanavászok, saját készítményű rajzolt, megkezdett és himzett kézi munkákból ugyszintén csipke és szövet függönyök, valamint mindenféle kézimunkához szükségesített kellékekből.

Minden cikket a megjegyzett szabott áron adatik el.

Támaszkodva évek hosszu során át elsőrendű fővárosi cégekkel szerzett tapasztalatainkra, biztosítjuk a nagyérdemű közönséget, hogy pontos, szolid kiszolgálás által, valamint dúsan felszerelt, a legtokozottabb igényeknek és a legújabb divatnak megfelelő raktárunk segítségével mindent el fogunk követni, hogy nagyrabesült vevőink teljes bizalmát és megelégedését kiérdemeljük.

Kiváló tisztelettel

STEINER és WITTMANN.

Thieszen Hermann

Darabos-utca 988. számú ház.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására juttatni, miként

kárpit (tapeta) raktáramat

a legújabb mintákkal dúsan felszereltem s azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legizlésebb és legdivatosabb mintákkal szolgálhatok.

Ugy helybeli mint vidéki tapeti-rozásokat külföldről hozott és a legteljesebb szakismerettel bíró munkásokkal szerény feltételek mellett eszközölhetek.

Magamat szives jóindulatukba ajánlva vagyok

tisztelettel,

THIESZEN HERMANN.

Ház és föld eladás.

Debreczenben nagyhatvan-utcán a legélénkebb forgalmu helyen fekvő 1447. sorszámú házas nagy telek ondódi és ujosztásu földjeivel együttesen vagy egymástól elkülönítve is, kedvező fizetési feltételek mellett eladó. —

Felvilágosítás nyerhető ügyvédi irodámban.

Szabó Antal

ügyvéd.

nagyuj-utca 1597. sz.

TÓTH TESTVÉREK

DEBRECZEN,

czegléd-utca, városház épület.

Üzlet lebonyolítás végett, iparhatóságilag engedélyezett teljes

 végkiárulás

melynek értelmében az üzletünkben leltározott mindennemű

női divat czikkeinket,

legjobb minőségű divatos

női felöltőinket

divatos fekete és színes női selyem, gyapju és mosó szöveteket, Creton levantin battiszt Zefir és Voile de Laineket, barchet, velez flanell vászon chiffon, Gradl és Kanavászok, szőnyeg, bútor szövet, és matrác csinvatokat, téli gyapjukendők, berlini kendők, selyem gyapju és mosó fejkendők, szalagok, rövidárúk, diszek és bélés-neműeket, — Muffok, sapkák, Prém gallérok és szörme prémjeinket; továbbá legjobb minőségű férfi gyapjukelméinket, férfi chiffon ingek, lábravalók, gallérok, kézelők, divatos nyakkendőket, női selyem és czérna keztyűinket, selyem gazier báli kelmék, bársony Pelüche és selyem díszítő kelméinket, kész Blousek, női háziruhák, gyermek ruhák, női és gyermek alsó szoknyák és alsó nadrágokat **legjobb minőségű válfüzőinket**, kész kötényeket, mosó és selyem csipke, csipkeszövet és volánjainkat rendkívüli leszállított árak mellett ajánljuk a n. é. közönség szíves figyelmébe

teljes tisztelettel,

Tóth Testvérek.

A KOLERA.

A legutóbb beérkezett hírek — sajnos — semmi kétséget sem hagynak fent az iránt, hogy a kolera immár Nyugat Európában is terjedkeznek. Eőre látható tehát az a nagy veszély, mely az emberiséget e borzasztó betegség tovább terjedése által fenyegeti. Ugyanazért csak helyeselni lehet a hatóságoknak serényességét, melylyel az óvintézkedéseket megteszik és melylyel az ismeretes óvszereket a közönség figyelmébe ajánlják. Orvosi tekintélyek állítása szerint

a legjobb óvszer a cognac.

Legjobban ajánljuk

gróf Esterházy Géza saját gyártmányu cognac-

ját, mely francia mód szerint, idegen anyagok hozzá vegyítése nélkül tiszta borból készül s melynek jóságát és tisztaságát az a köztudomány is igazolja, hogy a legutóbb tartott párisi egészségügyi kiállításon az aranyérmes díszoklevéllel nyerte el s a többi kiállításokon is, melyeken eddig részt vett mindenütt a legnagyobb kitüntetésekben részesült

Központi iroda: BUDAPEST, VI, Külső váci ut 23. sz.

Van szerencsém az igen tisztelt közönséget értesíteni, miszerint a Czegléd- és Batthányi-utca sarkán levő

czukrázdát

Kreutzer Ferencz urtól

átvettem és a mostani igényeknek megfelelően átalakítván, kitűnő árakkal berendeztem.

Tekintettel arra, hogy Budapesten Kugler udvari szállítónál több évig működtem, abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy nagyrabecsült vevőim igényeinek minden tekintetben megfelelőn képes leszek.

A nagyrabecsült vevő közönségnek lakadalmak és egyéb ünneplés alkalmával tett megrendeléseit pontosan kiszolgálom. Még a következőkre vagyok bátor figyelmeztetni u. m.:

különféle forma faujaltok, krémek.

 PARFAIT, BOUCHEE, SULCOK,

különféle Bonbonok és bonboniéreket, valamint befűttek és tea-sütemények szintén kaphatók.

Magamat a t. közönség szíves bizalmába ajánlva, vagyok teljes tisztelettel

Darnay Béla

czukrász.

Czegléd és Batthányi-utca sarkán.

A legjobb

Schroll chiffonból

készült

férfi-ingek

1.50 kr., 2 frt, 2.30 kr., 2.80 kr.,

hajtásos és himzett elejjel:

2.50 és 3 frt.

Kész női kelengyék

a legjobb izlés szerint,

valódi vásznak,

ZSEBKENDŐK,

asztal- és kávé-terítékek

nagyválasztékban

kaphatók

KARDOS LÁSZLÓ

üzletében,

czegléd-utca.

Örök áron eladó!

N.-Hatvan-utca 1632. sz. a ház, mely áll: nyolcz szoba, hozzá tartozó előszobával, világos pincze, istálló s három buza bolttal ellátva, eladó.

Ez épület a vasuti indóházzal szemben, az ott levő nagy forgalom folytán szállodának s kereskedéseknek igen czél-szerű.

Értekezhetni: N.-Hatvan-utca, 1537. szám alatt

a tulajdonossal.